

JORDI MARTÍNEZ ROSSELL

QUAN
PICASSO
ES DEIA
PAU

Quan Picasso es deia Pau

Primera edició: novembre del 2024

© Jordi Martínez Rossell, dels textos

© Leo Flores, de la il·lustració de la coberta

© Editorial Efadós, d'aquesta edició

Carrer d'Edison, 3 · Nau A

Polígon industrial Les Torreneres

08754 El Papiol (Baix Llobregat)

Telèfon 93 673 12 12

efados@efados.cat

www.efados.cat

© Editorial Efadós, de la col·lecció

El Fil de la Història

Direcció de la col·lecció:

Margarida Codina Carbonell

Coordinació de la col·lecció:

Jaume Alcázar Parera

Assessorament lingüístic:

M. Neus Doncel Saumell

ISBN 978-84-19736-72-7

DL B-16002-2024

Imprès a Catalunya

Tota forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, salvant l'excepció prevista per la llei. Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra, dirigiu-vos a CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics) - www.cedro.org

Qualsevol pot simpatitzar amb els patiments
d'un amic, però es requereix una naturalesa
molt fina per simpatitzar amb els seus èxits.

Oscar Wilde

QUAN PICASSO ES DEIA PAU

—M'has d'ajudar, Lluís —em va dir amb un fil de veu—. Fa massa temps que no dormo una nit sencera i estic cansat, molt cansat.

Va fer un glop al tallat, però la mà li tremolava i vaig tenir por que no li caigués al damunt dels pantalons. Mentre deixava el got al platet, no va poder evitar que el tremolor li fes fer un soroll de dringadissa.

Em mirà amb els ulls humits i en aquell moment vaig saber que no m'hi podria negar. En primer lloc, el meu nas ensumava una bona història d'una hora lluny i aquell inici em deia que allà hi havia quelcom d'interessant, però sobretot perquè alguna cosa s'havia remogut al meu interior. Aquell home tornava a ser per a mi el noi tímid i innocent que havia conegut cinquanta anys enrere.

—No t'amoïnis, Enric —li vaig respondre amb la veu enrogallada—, és clar que t'ajudaré. Explica-m'ho tot.

UN

Aquell dia havia començat amb una retenció de tres parells de pebrots a la ronda de Dalt. Una topada de res a la sortida 10 i la cua arribava al nus de la Trinitat. Ja sé que no estic dient cap cosa que pugui sorprendre a ningú, però és que aquell dia va superar tots els col·lapses anteriors. Uns il·luminats de la Guàrdia Urbana van decidir tallar la ronda perquè els afectats poguessin omplir els papers de l'assegurança sense que els molestés el trànsit. Suposo que seguien algun protocol, però la llumenera que el va redactar es va cobrir de glòria. Com que per deformació professional no tenia ganes d'escollar més notícies de les picabaralles dels partits independentistes, ni amb la Rosel ni amb en Basté, vaig posar-me una recopilació de blues de John Lee Hooker per fer-me més suportable el para-engega constant. Com diu ell, per oblidar les penes res millor que «one bourbon, one scotch, one beer...».

Quan vaig arribar a la redacció ja eren més de les deu i les bromes no van ser gaire fortes perquè dos companys més s'havien trobat en la mateixa situació i tothom va veure que no estàvem de gaire humor.

Jo portava la secció de societat al diari, on feia quinze anys que treballava i em trobava a gust. Com que avui dia pràcticament tot es fa per a l'edició digital, em passava les hores a l'ordinador, llevat de quan havia d'assistir a actes socials o culturals, que és amb el que més xalava. Com que feia més de quaranta anys que estava a la professió, coneixia a tothom que era algú a Barcelona i el fet d'estar a prop de la jubilació em feia veure les coses amb escepticisme. Havia vist tant i de tants colors que difícilment em sorprenia res. M'agradava l'ambient de feina i la relació amb la resta dels companys era cordial, sense grans problemes

amb ningú. Tampoc es pot dir que fóssim amics i els contactes fora de les hores feineres es limitaven a alguna cervesa ocasional i, en el cas de la Clàudia, a un parell de clauets que no van anar més enllà bàsicament perquè ella no hi estava disposada. Me'n vaig adonar quan em va dir que necessitava un període de reflexió tan bon punt va veure que el meu interès per la seva situació personal anava més encaminat a compartir la vida i les misèries que a gaudir del sexe sense lligams. Comentant-ho amb un col·lega, vaig descobrir que havia fet el mateix amb més de la meitat de la plantilla masculina i, pel que es veu, tenia més a veure amb la seva hipersexualitat que amb els seus sentiments.

En aquella època amb la Clàudia ja feia cinc anys que m'havia divorciat de la Teresa, la meua dona de tota la vida amb qui havia estat casat 38 anys. Ella havia estat la meua única promesa formal i, la veritat, jo sempre m'havia imaginat passant la vellesa junts. Però es veu que ella tenia altres plans i, pel que sembla, els havia preparat amb en Fèlix, el marit de la Mercè, la seva millor amiga. Tant la Mercè com jo ens vam quedar de pasta de moniato quan ens van comunicar la seva idea d'anar a viure junts. Ara els fills d'en Fèlix ja eren grans i ho entendrien, van dir. Com que nosaltres no en teníem, de fills, es veu que el que no ho va entendre vaig ser jo. No ho vaig veure a venir i em va costar Déu i ajuda tornar a aixecar el cap per refer, més o menys, la meua vida.

Amb els calés que ens vam repartir del pis de l'Eixample m'havia comprat un petit pis a Granollers. Només hi anava a dormir, però ja havia aconseguit establir-me gairebé del tot.

Vaig plegar a quarts de sis i, només sortir per la porta, vaig veure un home que s'atansava cap a mi, traient-se la mà de la butxaca de l'anorac groc que portava i allargant-me-la al mateix temps que em deia: «Bona tarda, Lluís». No vaig saber reaccionar i vaig encaixar-li la mà sense pensar, intentant ubicar aquella cara en el meu arxiu mental de rostres humans.

Era un home més o menys de la meua edat, uns seixanta i pocs, grassonet i una mica més baixet que jo, encara que, gràcies al meu 1,88, això era força freqüent. Lluïa una barba de dies amb tons grisos, d'aquestes que, si no la portes arreglada, sembla que acabis de sortir de l'hospital. Una cara rodona i unes ulleres de

pasta negra que li feien els ulls grossos eren els trets més destacats. Els cabells havien tingut èpoques millors i ara eren més aviat escassos. La seva expressió era simpàtica i el fet de portar uns pantalons de pana marró i unes sabates d'ant d'un to verdós li donaven un aspecte d'excursionista de cap de setmana. El meu radar intern que em fa qualificar les persones al primer cop de vista el va situar a la banda de la bona gent.

—Segur que no et recordes de mi —em va dir.

—Doncs no, la veritat —li vaig respondre mentre em posava bé la motxilla, disposat a marxar com més aviat millor, ja que preveia que allò anava de pallissa o de *selfie*. I cap de les dues coses em venien de gust en aquell moment.

—Soc l'Enric, el fill de l'Antonietta, la filla de la senyora Paquita i del senyor Vicenç, el sabater del carrer del Regomir —m'explicà, obrint més encara els ulls, expectant, perquè es fes la llum al meu cervell i el reconegués.

Bum! Em vingué llavors la imatge d'un noi que potser tindria quinze anys la darrera vegada que el vaig veure. De sobte el vaig situar a les golfes de la botiga dels meus pares, on jugàvem a cotxes o a soldats i per berenar menjàvem pa amb xocolata.

—Hòstia, l'Enriquet! —em va sortir de l'ànima—. Però si han passat gairebé cinquanta anys! No m'ho puc creure!

Rigué, complagut, amb un somriure de nen gran, satisfet que em recordés d'ell mentre es fregava les mans amb excitació.

—Sí, ha passat força temps des de l'última vegada. Érem molt més joves —va respondre.

Quina agudes! Més joves? Però si ha passat tota una vida! Aquest no ha millorat gaire des que era un crió —vaig pensar.

—I què? Què és de la teua vida? —li vaig demanar, penedint-me a l'instant per haver-li donat peu que de veritat m'expliqués la seva existència d'ençà que els nostres camins es van separar.

—Doncs... res... tot bé. Anar fent... I tu? —digué amb veu tremolosa—. Treballes al diari, no?

Es podia notar el seu nerviosisme i em va saber greu contestar-li amb el comentari irònic que em va venir al cap. Aquest era un vici meu que em costava dominar. No suportava que em facin preguntes òbvies i sempre responc amb sarcasme quan me'n fan

una. Afortunadament, em vaig saber controlar perquè, per la seva actitud, vaig veure que el podia haver ferit.

—Sí, ja ho veus, fent de tafaner professional —res millor que un acudit fàcil per trencar el gel—. I... com és que ets aquí? Com sabies on treballa? I com és que m'esperaves? I, sobretot, per què, després de tants anys?

Parpellejà diverses vegades, com si volgués evitar que se li neguessin els ulls. Es passà la llengua pels llavis, aclaparat. La meua bateria de preguntes el neguitejava i em va respondre visiblement nerviós.

—Jo... és que... no... no sabia a qui acudir. Tinc un problema... bé, potser un problema, no... potser més aviat un dilema. Sí, un dilema. I necessito que algú m'ajudi.

El meu cap anava a tota màquina intentant trobar una manera de fugir d'aquella situació sense ferir l'Enriquet. Digueu-me sentimental, però em sabia greu desempallegar-me'n a la brava. Sabia que el feriria i em va sortir la vena de bon samarità que de tant en tant em fa males passades. A més a més, el meu instint de periodista es negava sistemàticament a deixar penjada una conversa fins que no es demostrés que no se'n podia treure una història.

—Vols que anem a fer un cafè? —li vaig dir—. Així podrem parlar més tranquil·lament.

Després de baixar pel carrer de les Sitges, vam seure en una taula d'una terrassa a la plaça del Bonsuccés, tot demanant un cafè sol i un tallat al sol·lícit cambrer que ja venia amb la carta a la mà, a veure si per sort érem turistes i podia començar a servir tapes com un esperitat.

—I què —li vaig demanar—. Què em volies dir?

—És que no sé ni per on començar, Lluís. La meua història és tan complicada que no sé ni com explicar-t'ho —em va dir, nerviós—. Ara, mentre veníem cap aquí, pensava que segur que em prendràs per un boig o un *friqui*. I t'asseguro que no és la meua intenció...

—Enric —vaig tallar-lo, seriós—. No et puc negar que m'has agafat de sorpresa i que la meua primera intenció era escapolar-me, però, si t'he dit que vinguéssim a xerrar una mica, era perquè de

debò m'interessa el que m'hagis de dir, començant per saber com m'has trobat. I per què jo?

La seva actitud corporal es relaxà i fins i tot li va canviar el color de la cara. Fins aquell moment semblava que estigués malalt, de pàl·lid que estava.

—Comença pel principi i tot et sortirà de seguit, ja ho veuràs. Si m'ho proposo, puc ser un oïdor molt aplicat.

El somriure li rejoyení les faccions, tornant-li la cara de nen entremaliat. Així i tot, vaig poder notar un tel de tristesa vaga als seus ulls, com un toc de malenconia.

—El perquè tu, és molt senzill —començà en veu baixa, tot mirant al seu voltant. Jo havia triat aquella terrassa perquè sabia que a aquella hora estariem tranquils i li vaig fer un senyal per continuar—. Vaig demanar a la meua mare que, si hagués de fer saber una història a la quantitat més gran de gent possible, a qui li podria dir. No podia anar a la ràdio o a TV3, així, sense més ni més. Ningú m'escoltaria i tampoc sabia com explicar-me. Hauràs notat que soc molt vergonyós i incapaç d'adreçar-me a algú famós ni per dir-li bon dia. A la meua mare no li vaig explicar res. Ja és molt gran, en té 87 i, encara que està força bé, el cap li comença a marxar de vegades. Viu sola i, de moment, va tirant. Però es passa el dia enganxada a la ràdio i a la tele, i coneix tots els personatges que surten a les tertúlies i tots els famosos que són o han estat notícia. De seguida em va ensenyar un vídeo. Ella encara es grava els programes en vídeo i se'n surt prou bé. Era d'una entrevista d'en Xavier Graset en què sorties tu. «Veus, és en Lluís, el fill de la drogueria que hi havia al carrer del Regomir, davant del taller de l'avi. Ara és periodista i coneix tots els famosos. Ves a veure'l. Treballa al diari *La Gasetta*.»

Recordava aquella entrevista. Tot va venir arran d'un llibre que vaig publicar fa onze anys amb tafaneries de famosos i que es va vendre prou bé. Hi ha un determinat públic molt interessat en aquestes coses i tot el que explicava ho havia pactat abans amb tots els personatges que hi sortien. Com que eren anècdotes sense malícia en què tothom quedava bé, ells, encantats de col·laborar-hi, i jo, encantat de retratar-los.

—És per això que t'he vingut a trobar —va continuar—. Necessito algú a qui pugui explicar la meua història i que m'ajudi a

decidir què he de fer. És un tema molt important i no voldria que tot s'espatllés. Es tracta d'una qüestió podem dir que familiar, però que té o pot tenir repercussions històriques a tot el món. Ve de molt lluny, però està tot documentat. Ja veuràs que no t'enganyo.

Potser va veure una expressió d'incredulitat en mi, que no vaig poder dissimular, i que va fer que tornés a l'explicació, abraonant-se damunt la taula.

—M'has de creure, Lluís —digué alçant una mica la veu—. Et juro que dic la veritat i t'ho demostraré. Però m'has de prometre que m'ajudaràs. Et donaré tota la informació i veuràs que el que t'he d'explicar és tan extraordinari que pensaràs que m'ho he inventat. Però t'asseguro que ni en mil anys m'hauria pogut imaginar una cosa així.

DOS

Ens vam trobar diumenge al 7 Portes. L'Enric em volia convidar a un arròs i, per a ell, aquell restaurant devia ser el sùmmum de la restauració a Barcelona. Va demanar uns calamars a la romana i una paella Parellada. Una ampolla de Viña Esmeralda completava la posada en escena.

Vam començar a explicar coses de la nostra infantesa, recordant els anys en què ens vam conèixer i els pocs anys que vam estar en contacte.

Els meus pares regentaven una drogueria al carrer del Regomir, al barri Gòtic. Es trobava baixant, a l'esquerra, una mica més avall de la parròquia de Sant Cristòfol. Era una botiga petita i molt antiga, amb una rebotiga on hi havia un petit despatx, una pica i un lavabo minúscul. Unes escales molt dretes portaven a unes golfes que servien de magatzem. Unes prestatgeries de fusta contenien centenars de productes que contínuament havíem de pujar a buscar, ja que a la botiga amb prou feines podíem tenir una cosa de cada.

Aquella era la zona de jocs que compartíem amb l'Enric. Quan ell plegava de col·legi venia corrents a berenar a la botiga, passant abans a deixar la bossa al taller del seu avi, que es trobava just al davant.

El seu avi era un sabater de vell que tenia un espai de no més de sis metres quadrats a sota una escala de veïns. Havia arribat de les Illes, concretament de Maó, feia molts anys, però encara conservava l'accent menorquí. Era un home ben plantat, amb els abundants cabells blancs pulcrament pentinats, ja que es tractava d'un tipus presumit i ja es veia que, a la seva joventut, havia estat un perla i un faldiller. I es veu que encara ho era, pel que deien els meus pares.